

سرنوشت ساخت ماهواره خصوصی و کنسرسیوم دانش بنیان فضایی به کجا رسید؟

بلاکچین در سامانه جامع تجارت پیاده سازی شد

رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران، گفت: سازو کارهای ارزی جدید مانند بلاکچین را در کنار تسهیل تعهدات ارزی در دستور کار قرار دادیم، اکنون بلاکچین در سامانه جامع تجارت پیاده سازی شده است که از این موضوع برای صادرات به کشور عمان می توان استفاده کرد. به گزارش سینتا، علیرضا پیمان پاک، رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران، اظهار کرد: به دنبال این موضوع هستیم که منابع صندوق توسعه ملی را به عنوان اعتبار فروشنده در حوزه صادرات وارد کنیم و می خواهیم این موضوع را در هیأت دولت تصویب کنیم. رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران افزود: سازو کارهای ارزی جدید مانند بلاکچین را در کنار تسهیل تعهدات ارزی در دستور کار قرار دادیم، اکنون بلاکچین در سامانه جامع تجارت پیاده سازی شده است که از این موضوع برای صادرات به کشور عمان می توان استفاده کرد. پیمان پاک، با عنوان اینکه موضوعات ارزی محرواصلی تمرکز سازمان بوده است، ادامه داد: موضوعات مرتبط با رفع تعهدات ارزی با ابلاغیه ای که از ستاد اقتصادی دولت گرفته ایم تسریع یافته است. رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران ادامه داد: همچنین برای تسهیل امور صادر کنندگان واردات در مقابل صادرات برای تمامی کالاها و ردیفها (به غیر از پتروشیمی، فولاد، سیمان و بعضی واحدهای بزرگ) آزاد شده است. معاون وزیر صمت اظهار کرد: یکسری گروه های کالایی را نیز خارج و با گروه هایی که مواد اولیه آنها مستقیم از سامانه نیما تأمین می شود، متناظر کردیم تا ارز این نوع کالاها مبادله و رفع تعهد شود.

احتمال عرضه آیفون ارزان قیمت توسط اپل

گفته می شود اپل در تلاش برای عرضه محصولات جدیدی در هشتام مارس است که از جمله آنها می توان به آیفون ارزان قیمت اشاره کرد. به گزارش فارس به نقل از سی ان بی سی، منابع خبری می گویند: اپل به دنبال عرضه یک مدل ارزان قیمت از آیفون سازگار با شبکه های نسل پنجم تلفن همراه است و احتمالاً یک آی پد نیز با همین ویژگی ها عرضه می کند. یکی دیگر از محصولات نایاب که احتمالاً توسط اپل عرضه می شود مدل جدیدی از آی مک خواهد بود. اپل از اکتبر سال ۲۰۲۱ تا به حال محصول تازه ای را روانه بازار نکرده است. در آن زمان چند مدل از لب تاپ های مک بوک پرو تولید شد و به بازار آمد. انتظار می رود مراسم رونمایی در قالب پخش زنده مجازی انجام شود. اپل از زمان شروع همه گیری ویروس کووید ۱۹ در مارس ۲۰۲۰ همه برنامه های خود را در قالب رویدادهای مجازی برگزار کرده است. اپل در حال حاضر یک آیفون ارزان قیمت به نام iPhone SE را به فروش می راند که در چهار سال ۲۰۲۰ معرفی شد و قیمت آن ۳۹۹ دلار است. این جدیدترین مدل آیفون با حسگر اثر انگشت تاج آیدی اپل است. مدل به روز شده می تواند همان طراحی را داشته باشد، اما پردازنده ای سریع تر داشته و از شبکه های نسل پنجم پشتیبانی می کند. براساس این گزارش انتظار می رود آی پد جدید نسخه به روزرسانی شده آی پد باشد. این دستگاه آخرین بار در اکتبر ۲۰۲۰ به روز شد و در حال حاضر قیمت ۵۹۹ دلار به فروش می رسد.

تلسکوپ فضایی جیمز وب برای حدود ۲۰ سال سوخت دارد

همچنان که تلسکوپ فضایی جیمز وب در فضا قرار گرفته، خبرهای خوبی از اعماق فضا به گوش می رسد: این رصدخانه سوخت بسیار زیادی در خود دارد که می تواند تا سال ها از آن برای تولید شواهد و مستندات علمی استفاده کند. دانشمندان این خبر را به تازگی و در طی یک نشست مطبوعاتی که به مناسبت استقرار اینه تاریخی در فضا برگزار شده بود ارائه کردند. این خبر زمانی منتشر شد که جیمز وب پیچیده ترین استقرار در طول عمر کوتاه خود را بدون هیچ گونه مشکلی از سر گذراند. به گزارش اینتا و به نقل از Space، بیل اوکس (مدیر پروژه جیمز وب)، در این نشست مطبوعاتی که توسط مرکز پرواز فضایی گودارد ناسا در مرلند برگزار شد، به خبرنگاران گفت: «زمانی که جیمز وب را پرتاب کردیم، از لحاظ طراحی، منبعی که در خصوص آن محدودیت داشتیم، منبع پيشران بود». او به پرتاب فوق العاده دقیقی ادای احترام کرد که راکت سنگین آریان ۵ آریاناسپیس را در روز ۲۵ ماه دسامبر جیمز وب را از گویان فرانسه به فضا پرتاب کرد. او کس؛ گفت: «در حال حاضر، به دلیل کارایی یا دقت آریان ۵ که باعث شد جیمز وب به نحو مناسبی در مدار قرار بگیرد، ما در حال حاضر نسبت به ۱۰ سال حاشیه سوخت مناسبی داریم». وی افزود: «به طور کلی، اکنون تخمین زده می شود که جیمز وب نزدیک به ۲۰ سال سوخت برای نیروی محرکه پيشران خود داراست، اما باید به طور دقیق مشخص گردد». با اینکه آقای اوکس توضیح بیشتری ارائه نکرد، اما گفته می شود این تلسکوپ تا حدود دو هفته دیگر یک اصلاح مسیر را باید از سر بگذراند تا در مسیر واقعی خود برای رسیدن به مقصد قرار بگیرد. گفتنی است: جیمز وب در روز ۲۳ ژانویه به «محل درج» (insertion location) رسید؛ در همان جا بود که موتورهای خود را روشن کرد تا به «نقطه پارکینگ» یا نقطه لاگرانژ ۲ برسد که در حدود یکونیم میلیون کیلومتر از ما فاصله دارد. ناسا اعلام کرده است که نقطه لاگرانژ، نقطه تعادلی میان نیروهای گرانشی خورشید، زمین و ماه است و به تلسکوپ اجازه می دهد در حالی که از حداقل سوخت استفاده می کند ثابت بماند.

بودجه ۵۲میلیارد دلاری آمریکا برای تولید تراشه تصویب شد

مجلس نمایندگان آمریکا لایحه «آمریکا رقابت می کند ۲۰۲۲ America COMPETES Act) ۲۰۲۲ را تصویب کرد که یکی از اقدامات این لایحه تخصیص کمک ۵۲ میلیارد دلاری به تولید کنندگان نیمه رساناست. به گزارش مهر به نقل از انگجت، همچنین طی این لایحه ۲۹۰۰ صفحه ای ۳۰۰ میلیارد دلار برای تحقیق و توسعه اختصاص می یابد. در صورتی که این قانون اجرا شود، می توان آن را جامع ترین تلاش آمریکا برای رساندن خود به سطح فناوری ها و سلسله چین در بازار قلمداد کرد. اما نشریه نیویورک تایمز در گزارشی می نویسد تصویب نسخه فعلی این قانون در سنا بعید است. دلیل عمده این امر نیز تفاوت عقاید احزاب دموکرات و جمهوریخواه درباره موضع آمریکا برای رقابت با چین است. نمایندگان جمهوریخواه معتقدند این قانون بندهای زیادی دارد که به تغییرات آب و هوایی پرداخته است. به عنوان مثال در لایحه مذکور هشت میلیارد دلار برای کمک به صندوق هوای سبز (Green Climate Fund) در نظر گرفته شده است. این صندوق از سوی توافقنامه پاریس شکل گرفته تا به کشورهای در حال توسعه کمک کند تا این چالش مقابله کنند. همچنین جمهوریخواهان معتقدند در این قانون به اندازه کافی به مسوولیت پذیر کردن چین پرداخته نشده است. با این وجود نمایندگان هر دو حزب موافق هستند که دولت فدرال باید بودجه بیشتری صرف حمایت از تولید تراشه در داخل کشور کند. ماه گذشته اپنل اعلام کرد یک واحد تولید نیمه رسانا با بودجه ۲۰ میلیارد دلار در اوهایو می سازد و پس از آن خبر داد در صورتیکه کنگره پشتیبانی از این صنعت را تأیید کند، طی دهه آینده تا ۱۰۰ میلیارد دلار صرف ساخت این واحد می کند. طبق گزارش اخیر بلومبرگ، جوبایدن رئیس جمهور آمریکا عدم تولید تراشه در داخل کشور را یک چالش امنیتی قلمداد می کند. در این میان کمبود جهانی تراشه نیز نقش مهمی دارد. اکنون که مجلس نمایندگان لایحه را تصویب کرده باید درباره آن با سنا مذاکره کند. قبل از آنکه رئیس جمهور لایحه را امضاء و به قانون تبدیل کند باید هر دو مجلس نمایندگان و سنا آن را تصویب کرده باشند. رئیس جمهور آمریکا نیز از کنگره خواسته که در این خصوص سریع تر اقدام کند. در بیانیه او آمده است: مشتاقان هستیم که سنا و مجلس نمایندگان هر چه سریع تر به توافق نظر برسند و لایحه را در سریع ترین زمان ممکن برای امضاء روی میز مینم.

ماهواره کوثر به عنوان اولین ماهواره بخش خصوصی است که قرار است تا یک سال آینده در فاز پرتاب قرار گیرد و به گفته سازندگان این ماهواره با استفاده از نسل جدید سیستم پيشران و کاربردی شدن پتل های خورشیدی در آن در مدار ۵۰۰ کیلومتر برای استفاده در کاربردهای کشاورزی و نقشه برداری مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت. به گزارش ایسنا، بیش از ۲۰۰۰ شرکت در حوزه فضایی در ساخت ماهواره های ارتباطی، وسایل پرتابمداری، مرخ نوردی برای ماه و مرخ، زیستگاههای مداری، سکوهای تولید فضایی و گلخانه های فضایی در دنیا در حال فعالیت هستند و روز به روز در حال افزایش است و حاصل این فعالیت ها این است این صنعت طی سال گذشته بیش از ۲۷۷ میلیارد دلار در آمد جهانی داشته است. این صنعت امروز به گونه ای رشد یافته که امروز بشر توانسته است از خدمات فضایی برای بهبود زندگی خود بهره ببرد نمونه آن نرم افزارهای آدرس یاب که به وفور امروزه در اختیار همگان قرار دارد. با توجه به هزینه های بالای که ماهواره های بزرگ و سنگین دارند بسیاری از کشورها به سمت ساخت ماهواره های کوچک تر در مدار لئو حرکت کرده اند و این راهکار، نقشه راه بسیاری از محققان فضایی کشور قرار گرفته است. این محققان اکنون بر این اساس با ایجاد کنسرسیومی اقدام به ساخت ماهواره های کوچک کرده اند. این گروه در طبقه دوم ساختمانی در خیابان فاطمی دورهم جمع شده اند تا با مشارکت هم ماهواره «کوثر» را هر چند با امکانات کم و محدود بسازند. این ماهواره در رده ماهواره های سنتجی است که قرار است با استفاده از پتل های خورشیدی نیروی آن تأمین شود. ماهواره کوثر محصول فناوریانه هشت شرکت فناوری است که با مأموریت های کشاورزی دقیق و نقشه برداری با وزن ۳۰ کیلوگرم و عمر عملکردی دو سال طراحی شده است. رزولوشن تصویربرداری رنگی این ماهواره ۳،۴ متر و رزولوشن تصویربرداری نزدیک مادون قرمز ۵،۵ متر و نرخ تصویربرداری رنگی کوثر ۶ فریم در ثانیه است و ۲۸ فریم در ثانیه نرخ تصویربرداری نزدیک مادون قرمز است. این ماهواره قرار است تا یک سال آینده در فاز پرتاب قرار گیرد و با پرتاب آن، اولین ماهواره بخش خصوصی خواهد بود که در مدار ۵۰۰ کیلومتری قرار می گیرد.

تست عملکردی ماهواره در اتاقی کوچک
به طور کلی تست های ماهواره به دو بخش اصلی تست های محیطی و عملکردی تقسیم می شود و ما برای انجام تست های محیطی از زیرساخت های موجود در کشور استفاده کردیم، ولی در بخش عملکرد ماهواره که بخش مهمی به شمار می رود، این آزمایشگاه را در این ساختمان تجهیز کردیم. این را حمیدرضا پوراعلم؛ مسؤول بخش آنالیز مأموریت یکی از هشت شرکت فناوری مذکور به ما می گوید. وی مراحل طراحی یک ماهواره را شامل هفت بخش می داند که هر حله ششم پرتاب ماهواره و مرحله هفتم استفاده از ماهواره در مدار است و طراحی ماهواره کوثر در فاز پنجم است که به آن فاز «تجمع و تست» ماهواره گفته می شود. پوراعلم؛ اضافه کرد: از آنجایی که بیشتر چالش های ماهواره با انجام تست های عملکردی مشخص می شود، از این رو زمان تقریبی انجام تست های عملکردی حداقل شش ماه است و ما بازه زمانی ۹ تا ۱۲ ماه را برای انجام تست عملکردی در نظر گرفتیم. مسؤول بخش آنالیز مأموریت این شرکت با اشاره به جزئیات تست های تجمع ماهواره، توضیح داد: ماهواره ها از چندین زیرسیستم تشکیل شده اند که یکسری از آنها وظیفه چرخش ماهواره به سمت مورد نظر را بر عهده دارند که به آن زیرسیستم تعیین و کنترل وضعیت گفته می شود. با استفاده از این زیرسیستم است که ما می فهمیم ماهواره در کدام جهت است و ماهواره باید در کدام سمت نگه داشته شود. «کوثر» به دلیل محموله ای که دارد، کف آن باید ماهواره به سمت زمین باشد. وی زیرسیستم دیگر ماهواره را شامل تأمین توان ماهواره دانست و با بیان اینکه توان این ماهواره از طریق سلول های خورشیدی تأمین می شود، خاطر نشان کرد: انرژی خورشیدی در بافتی از سوی این سلول ها در باتری ذخیره سازی می شود. پوراعلم؛ از زیرسیستم مکانیکی برای باز شدن پاد ماهواره و زیرسیستم الکترونیک را با نام «مغز ماهواره» یاد می کند و می افزاید: کاری که در این آزمایشگاه انجام می شود، آن است که تست های همه این زیرسیستم ها انجام می شود و در نهایت ماهواره به صورت باز شده در محیط فضایی مورد آزمون و ارزیابی قرار می گیرد. حالا «کوثر» در فاز تست تجمعی قرار دارد و در این آزمایشگاه ماهواره به صورت باز شده مورد آزمون قرار می گیرد و بعد از انجام موفقیت آمیز همه مراحل آزمایش، اجزای ماهواره در داخل آن نصب

می شود. پوراعلم با تأکید بر اینکه کلیه این آزمون ها باید تا رسیدن ماهواره به فاز ششم (پرتاب) اجرایی شود، یادآور شد: استاندارد ماهواره ای که در دستور کار قرار دارد، ماهواره های مکعبی است و این امر موجب سبک سازی ماهواره و کاهش هزینه ها خواهد شد و قرار است این ماهواره در مدار ۵۰۰ کیلومتری و با زاویه مداری ۵۵ درجه تزیق شود. وضعیت کشور در حوزه سرمایه گذاری شهرایی؛ در پاسخ به این سؤال که آیا مسیر سرمایه گذاری در کشور هموار است، گفت: در جلاستی که با سرمایه گذاران برای سرمایه گذاری در حوزه منظومه ماهواره ها داشتیم، این سؤال مطرح می شود که اگر این حوزه به این اندازه مهم است؛ چرا بخش دولتی حضور ندارد؟ این سؤال روستی است، چون یکی از ابهامات بخش خصوصی این موضوع است که اگر در حوزه های مهم حضور می یابند، انتظار دارند که بخش حاکمیت به عنوان حامی نیز مشارکت داشته باشد. وی ادامه داد: ولی برخی دیگر نیز اعلام می کردند که اگر ما وارد شدیم و کار به نتیجه رسید، از کجا معلوم که بخش دولتی جایگاه ما را بگیرند؟ آنها نیز مثال هایی می زدند که در جاهایی که به نتیجه می رسید، بخش دولتی وارد شده بود و این مسائل ابهاماتی بود که از دید بخش خصوصی نسبت به دولت بود، ولی در حال حاضر بخشی از این ابهامات رفع شده است. مدیر عامل یکی از شرکت های فناوری فضایی، اضافه کرد: اما اینکه بخش خصوصی چگونه می خواهد بخش دولتی را در کنار خود داشته باشد که نه دخالت در کارهای خود بداند و نه چابکی بخش خصوصی را بگیرد و ریسک را بپذیرد، نیاز به سازوکارهایی دارد که باید به تدریج پیاده سازی شود. وی تأکید کرد: به طور کلی با تعاملاتی که با بخش های مختلف دولتی داریم، این خواست که بخش خصوصی وارد عرصه فضا شود، وجود دارد؛ ولی در اجراء تا رسیدن به این خواست فاصله زیادی داریم.

ماهواره های لئو یا ژئو

شهرایی؛ با اشاره به فعالیت محققان کشور برای بومی سازی فناوری های حوزه طراحی و ساخت ماهواره، گفت: بومی سازی فناوری های این حوزه از ۲۰ سال قبل در کشور رخ داده است و با اجرای پروژه های این حوزه در سطح زیر سامانه تقریباً در هر حوزه یک یا چند شرکت داریم که قطعه آن را در کشور می سازند. وی ادامه داد: زیرسامانه در کشور بومی سازی شده و ما در این کنسرسیوم سطح سامانه را اضافه کردیم و بر این اساس تاکنون بیش از ۸۰ درصد از فناوری های مورد نیاز در ساخت ماهواره در کشور بومی سازی شده است.

عرصه مهم دیگری در فضا نیامده است؟ و اینکه ما به عنوان جمهوری اسلامی ایران منابع دولتی لازم برای ورود به عرصه ماهواره ژئو را داریم یا خیر؟ رئیس کنسرسیوم شرکت های فعال در حوزه فضا ادامه داد: شرایط کشور و کاهش هزینه ها و مالی به گونه ای است که باید به عرصه هایی وارد شود که توان تداوم پایدار آن را داشته باشد و به نظر من ماهواره های لئو برای کشور توان و فرصت بیشتری ایجاد می کند تا ماهواره های ژئو و ی با تأکید بر اینکه توان علمی ایران در مدار لئو اختلاف اندکی با دنیا دارد، گفت: تقریباً توان طراحی، ساخت و پرتاب ماهواره های لئو در کشور موجود است و هزینه های مورد نیاز نسبت به ماهواره های ژئو کمتر است و از همه مهم تر آن که بازار ماهواره های لئو بکر است و به تازگی در حال شکل گیری است. شهرایی؛ با بیان اینکه بازار ماهواره های لئو در دنیا بکر است، خاطر نشان کرد: این امر به گونه ای است که اپراتورهای ماهواره ژئو به تدریج به سمت ماهواره های لئو تغییر مسیر می دهند ولی در مقابل بازار ماهواره های ژئو یک بازار جاقفاده است که اپراتورهای غولی در آن مشغول به فعالیت هستند که اجازه بازیگری اپراتورهای جدید را نخواهند داد. وی ادامه داد: تقریباً اپراتورهای جدید شکل گرفته در ماهواره ژئو حاکمیتی هستند و دیگر کسی با رویکرد اقتصادی وارد این بازار نمی گردد و تنها برای ارائه خدمت به کشور خاص خودش ایجاد شده است. شهرایی؛ اضافه کرد: بر این اساس اگر بخواهیم با هم وارد عرصه ماهواره های ژئو بشویم، باید نگاه هزینه ای به آن داشته باشیم و داشتن رویکرد اقتصادی در این لایه تقریباً بعد است و زمانی که این وضعیت حاکم باشد به این معناست که دولت با منابع محدود به تنهایی بازیگر این حوزه باشد ولی زمانی که به لایه لئو توجه شود، قضیه برعکس است؛ چرا که می توان بخش خصوصی را وارد این عرصه کرد.

بومی سازی ۸۰ درصدی فناوری ماهواره در کشور

شهرایی؛ با اشاره به فعالیت محققان کشور برای بومی سازی فناوری های حوزه طراحی و ساخت ماهواره، گفت: بومی سازی فناوری های این حوزه از ۲۰ سال قبل در کشور رخ داده است و با اجرای پروژه های این حوزه در سطح زیر سامانه تقریباً در هر حوزه یک یا چند شرکت داریم که قطعه آن را در کشور می سازند. وی ادامه داد: زیرسامانه در کشور بومی سازی شده و ما در این کنسرسیوم سطح سامانه را اضافه کردیم و بر این اساس تاکنون بیش از ۸۰ درصد از فناوری های مورد نیاز در ساخت ماهواره در کشور بومی سازی شده است.

آیا ملاک اخذ مالیات از اینفلوئنسرها، ۵۰۰ هزار دنبال کننده است؟

۵۰۰ هزار دنبال کننده به سازمان امور مالیاتی ارسال شده و این روند همچنان ادامه دارد. فارغ از آخرین وضعیت اخذ مالیات از اینفلوئنسرها، براساس بررسی صورت حساب ها و حساب های بانکی و استناد به مدارک و اسناد مشخص و به عنوان ماخذ محاسبه مالیات تعیین می شود. در حال حاضر، بررسی آخرین وضعیت اخذ مالیات از اینفلوئنسرها حاکی از آن است که برای اخذ مالیات در این زمینه باید منتظر ماند تا اظهارنامه های مالیاتی تکمیل و ارسال شود تا در سال آینده نسبت به مطالبه مالیات اقدام شود.

کمتر از ۵۰۰ هزار فالوئر هم داشته باشید، مالیات می دهید

البته، براساس اعلام محمد مسیحی؛ معاون درآمدهای مالیاتی سازمان امور مالیاتی، به ایسا، این سازمان وظیفه خود در راستای اخذ مالیات از اینفلوئنسرها در سال جاری مبنی بر تدوین دستورالعمل ها و ابلاغ آن ها را انجام داده است. از سوی دیگر، اولین لیست از کاربران رسانه های کاربر محور با بیش از

۵۰۰ هزار دنبال کننده به سازمان امور مالیاتی ارسال شده و این روند همچنان ادامه دارد. فارغ از آخرین وضعیت اخذ مالیات از اینفلوئنسرها، براساس بررسی صورت حساب ها و حساب های بانکی و استناد به مدارک و اسناد مشخص و به عنوان ماخذ محاسبه مالیات تعیین می شود. در حال حاضر، بررسی آخرین وضعیت اخذ مالیات از اینفلوئنسرها حاکی از آن است که برای اخذ مالیات در این زمینه باید منتظر ماند تا اظهارنامه های مالیاتی تکمیل و ارسال شود تا در سال آینده نسبت به مطالبه مالیات اقدام شود.

در حالی که براساس قانون بودجه سال جاری باید از درآمد حاصل از تبلیغات کاربران بالای ۵۰۰ هزار دنبال کننده در رسانه های کاربر محور مالیات اخذ شود، اعلام مسؤولان سازمان امور مالیاتی حاکی از آن است که اولین لیست اطلاعات این افراد به این سازمان ارسال شده و برای اخذ مالیات از آن ها باید تا پایان امسال و تکمیل اظهارنامه ها صبر کرد. به گزارش ایرنا، براساس بند «د» تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ امسال، درآمدهای کاربران دارای بیش از ۵۰۰ هزار دنبال کننده از محل تبلیغات، مشمول مالیات بر درآمد است که فرهاد ذریسند؛ وزیر سابق امور اقتصادی و دارایی، در مردامه سال جاری آیین نامه اجرایی اخذ مالیات از اینفلوئنسرها دارای بیش از ۵۰۰ هزار دنبال کننده را ابلاغ کرد. در این زمینه، سازمان امور مالیاتی مکلف است فهرست مودیان مالیاتی خود را به وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کند و در تارنمای سازمان، در منظر عموم قرار دهد که طبق گفته معاون سابق سازمان امور مالیاتی، به موجب قانون مالیات های مستقیم و با آخرین اصلاحاتی

تعیین دستمزد کارشناسان رسمی فقط به موجب قانون!

نگاهی به دادنامه شماره ۱۱۴۰

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

قسمت آخر

| دکتر سیداحسان حسینی | منافسه |
کارشناس حقوقی

متن مقرر ه مورد شکایت به شرح زیر است:

"دستورالعمل اجرایی تعرفه قانونی دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری ۲- اعمال تخفیف در دستمزد کارشناسی و کمتر از میزان قانونی تخلف محسوب می گردد."

در پاسخ به شکایت مذکور رئیس شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری به موجب لایحه شماره ۴۶۷۱/ش-۱۳۹۹/۱۲/۲۰ توضیح داده است که:

گوا: بدو اعلام می‌دارد مستفاد از مقررات قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱ شورای عالی کارشناسان و کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری به عنوان یک نهاد صنفی غیردولتی بوده واز جمله سازمان و نهادهای مندرج مواد ۱۰ و ۱۲ قانون دیوان عدالت اداری نمی باشد، لذا از این حیث طرح موضوع به کیفیت موصوف و به طریقت این شورا در آن مرجع قابل تأمل و محل ایراد است.

تأیید: دستورالعمل اجرایی تعرفه قانونی دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری به شماره ۹۳۰/ش-۲۱۳۹۹/۱۵/۱هیچ گونه منافات و مغایرتی با دستورالعمل شماره ۹۰۹/۱۲۲۸۰۰۹/۱۳۹۸/۱۲/۲۵ موضوع تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری که به تصویب رئیس قوهقضاییه رسیده و همچنین دیگر مقررات و اختیارات مقامات قضایی در اعمال مقررات تخفیفی نسبت به دستمزد کارشناسان نداشته و ندارد.از طرفی همان گونه که از مفاد دستورالعمل مورد دعوی مشاهده می‌شود از اهداف مهم تنظیم دستورالعمل موصوف تسهیل امور کارشناسان رسمی دادگستری در کشور، ایجاد رویه واحد در مراکز استانی، رعایت دقیق تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری ابلاغی از سوی رئیس قوهقضاییه، جلوگیری از رقابت منفی و دلسردی همکاران خدوم کارشناس و احصای کامل حقوق دولتی از قبیل مالیات و سهم ۵/مهرک و مرکز و کانون‌ها است.

ثالثاً: بر خلاف نظرات مطروحه دستورالعمل اجرایی به شماره ۱۹۳۰/ش ۱۳۹۹/۵/۲۱ به هیچ وجه نافی اختیارات مقام قضایی در موضوع مورد عمل نیست. بدیهی است مقررات مندرج در قوانین و همچنین دستورالعمل تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۹۸/۱۲/۲۵ رئیس قوهقضاییه به شرح مندرج در تبصره‌های ماده ۲ آن و دیگر موارد دایر بر ارائه تخفیف در دستمزد کارشناسی و همچنین رعایت حال متقاضیان کارشناسی توسط مراجع قضایی، کانون و مرکز گماکن معتبر و قابل استناد است. بدیهی است؛ شمول دستورالعمل اجرایی موضوع دعوی کارشناسان و دستگاه‌های اجرایی متقاضی کار کارشناسی بوده که در قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها اختیار تخفیف و تعدیل دستمزد کارشناسی به آنان داده نشده و اساساً چنین حقی را ندارند.

رابعاً: علاوه بر مراتب به موجب ماده ۲۰ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱ از جمله موارد تأمین هزینه‌های مربوط به هر کانون، پنج درصد (۵/۵) از حق‌الزحمه کارشناسان رسمی بوده که در بند (ب) آن مقرر شده است. توجه‌ها به عبارات مندرج در ماده فوق‌الذکر و همچنین بند (ب) آن تصدیق خواهند فرمود در یافت پنج درصد (۵/۵) از حق‌الزحمه کارشناسان رسمی، حق قانونی کانون‌ها بوده و پرداخت آن توسط کارشناسان به عنوان اشخاصی که دستمزد کارشناسی را اخذ می‌نمایند، یک تکلیف قانونی است. از سوی دیگر ملاحظه می‌شود به جهت اهمیت موضوع و برای اطمینان و تسهیل در وصول مبلغ پنج درصد (۵/۵) از حق‌الزحمه کارشناسان رسمی، قانون‌گذار در ماده ۲۱ قانون فوق‌الذکر، اشخاص ثالث مندرج در ماده فوق، از جمله مراجع قضایی و وزارتخانه‌ها... را نیز موظف به کسر مبلغ مندرج در بند (ب) ماده ۲۰ قانون، از دستمزد پرداختی به کارشناسان و واریز آن به حساب کانون کرده است. بر این اساس نه تنها اصل پرداخت پنج درصد (۵/۵) توسط کارشناسان و همچنین مراجع و

اشخاص ذی‌مدخل در این موضوع امری قطعی و حتمی است، بلکه در این خصوص اگر هر کارشناس و یا دستگاهی صرفاً برای تأمین منافع خویش و به طور دلخواه و با اعمال تخفیف آن چنان دستمزد کارشناسی را اخذ و دستورالعمل دستمزد کارشناسی طبق تعرفه، را رعایت ننماید، این امر موجب تضییع حقوق کانون و همچنین دولت شده و ایجاد مفسده می‌نماید.

خامساً: تصویب دستورالعمل مورد نظر از جمله بند ۲ آن که مورد اعتراض مدعی قرار گرفته، مبتنی بر رعایت مقررات توسط کارشناسان بوده و اگر چنین تصمیم و تضمین وجود نداشته باشد، حقوق قانونی کارشناسان ذی‌نفع، تضییع و اداره کانون‌ها با مشکل مواجه خواهد شد. علاوه بر این اشاره به تخلف به نحو مندرج و مورد اعتراض در دستورالعمل در صورت عدم انجام تکالیف مقبیده در دستورالعمل تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری مصوب رئیس قوهقضاییه از جمله ماده ۲ آن بوده که با تلقی آن به عنوان یک همدار صنفی، نهایتاً امر رسیدگی به موضوع و اخذ تصمیم با مراجع انتظامی در قوانین خواهد بود.

علیهذا از آنجا که تصویب و تسهیل بند مورد دعوی در دستورالعمل اجرایی به شماره ۹۳۰/ش-۱۳۹۹/۵/۲۱ کاملاً منطبق با مقررات مورد عمل بوده و جهت تأمین نظر قانون‌گذار و اهتمام در انجام امور کارشناسی و همچنین اداره کانون‌ها است، لذا توجه به موارد و نهایتاً رد ادعاهای مطروحه از آن هیأت مورد تقاضاست."

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۰/۴/۵ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

مطابق ماده ۲۹ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری: "دستمزد کارشناسی رسمی طبق تعرفه‌ای است که با پیشنهاد شورای عالی کارشناسان به تصویب قوهقضاییه خواهد رسید و هر دو سال یک بار قابل تجدید نظر می‌باشد. قضاات دادگاه‌ها در مورد دستمزد کارشناسی مطابق ماده ۲۴۴ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱ اقدام خواهند کرد. تبصره: ضوابط تعیین هزینه‌های خدمات کارشناسی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تصویب رئیس قوهقضاییه مشخصی خواهد شد و پرداخت آن بر عهده متقاضی است." در همین راستا رئیس قوهقضاییه تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری را طی بخشنامه شماره ۱۹۳۰/ش-۱۳۹۹/۵/۲۱ وضع شده، چون خارج از حدود اختیارات آنان وضع شده و آن به ویژه در تبصره ۲ آن در صلاحیت قاضی دادگاه در کاهش حق‌الزحمه کارشناس تا میزان معین و در صورت عدم استطاعت مالی متقاضی، تعیین ضابطه شده است." بنا به مراتب، مطابق قانون، تنها رئیس قوهقضاییه شایستگی تعیین تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری را دارد و به شرح پیش گفته نیز رئیس قوهقضاییه به وظیفه خود عمل کرده است، بنابراین هیچ مرجع دیگری حق وضع قاعده در این خصوص را ندارد و آنچه که توسط رئیس شورای عالی مرکز کارشناسان رسمی دادگستری، مرکز و کلا و کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوهقضاییه، رئیس شورای عالی کانون کارشناسان رسمی دادگستری، در بند ۲ دستورالعمل شماره ۱۹۳۰/ش-۱۳۹۹/۵/۲۱ وضع شده، چون خارج از حدود اختیارات آنان وضع شده و دخالت در حیطه وظایف رئیس قوهقضاییه است، مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

بررسی و توضیح

ایراد عدم صلاحیت دیوان

هر چند شورای عالی کارشناسان رسمی مرجعی غیردولتی است و ظاهر آدر زمره اشخاص و نهادهای موضوع مواد ۱۲ و ۱۰ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری قرار نمی‌گیرد ولی این به معنای آن نیست که شورای مزبور در مواردی که در خارج از حیطه اختیارش است عمل نماید. در ماده ۲ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری وظایف و اختیارات این شورا تبیین شده و در هیچ یک از این موارد اختیار وضع تعرفه یا اموری که به آن مر تبط باشد برای این شورا پیش‌بینی نشده است."

البته اشکال ظریفی در این جا وجود دارد. این دستورالعمل هم امضای رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری را دارد و هم امضای رئیس مرکز و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده را دارد. در حالی که به موجب ماده ۱۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ۱۳۷۹/۱/۱۷ به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، "تعیین تعرفه کارشناسان رسمی دادگستری، مرکز و کلا و دارای شخصیت حقوقی، مالی و اداری مستقل است. رئیس مرکز نماینده حقوقی و قانونی مرکز در کلیه مراجع اداری قضایی و سازمان‌ها و ادارات دولتی و غیردولتی است و می‌تواند نمایندده یا وکیل معرفی نماید. آراء و تصمیمات مرکز قابل اعتراض در هیأت نظارت بوده و قابل رسیدگی در دیوان عدالت اداری نیست..." یعنی اگر رئیس مرکز به تنهایی این دستورالعمل را صادر می‌کرد از آن جا که طبق این ساده به عنوان تصمیم مرکز تلقی می‌شد قابلیت اعتراض در دیوان عدالت اداری را نداشت! امری که فاقد مبنا و توجیه منطقی است، یعنی منطقی نیست که تصمیم شورای عالی کارشناسان در یک موضوع واحد قابلیت اعتراض در دیوان را داشته باشد! اما تصمیم مرکز در همان موضوع، این قابلیت را نداشته باشد! هر چند این‌نامه مرکز هم در مواردی که باصق قانون ناسازگار باشد قابل اجرا نخواهد بود.

ایراد به متن دستورالعمل

رئیس قوهقضاییه در اواخر سال ۱۳۹۸ طی تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری را ابلاغ کرد. مبنای حقوقی این بخشنامه ماده ۲۹ قانون کارشناسان رسمی دادگستری است که متن آن در رأی دیوان ذکر شد.

اما شورای عالی کارشناسان به موجب بند ۲ دستورالعمل اجرایی تعرفه قانونی دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری، "اعمال تخفیف در دستمزد کارشناسی و کمتر از میزان قانونی تخلف محسوب می‌گردد."

افزون بر آن دستورالعمل شورا، مداخله در موردی بوده که صرفاً در حیطه اختیار رئیس قوهقضاییه است. همچنین از آن جا که دستورالعمل اعمال تخفیف را منع کرده، با بخشنامه رئیس قوهقضاییه در خصوص تعیین تعرفه کارشناسان اصطکاک دارد.

اساساً عنوان این دستورالعمل هم واجد اشکال به نظر می‌رسد. چه این که تعرفه و حتی نحوه اجرای آن هم باید توسط مقام صلاحیت‌دار باشد و نمی‌توان تحت لوای دستورالعمل اجرایی، به بخشنامه رئیس قوهقضاییه تخصیص وارد کرد.

به موجب تبصره ۲ ماده ۲ قانون کارشناسان رسمی دادگستری نیز تصمیمات شورای عالی کارشناسان در حدود مقررات این قانون برای کلیه کانون‌های کشور لازم‌الاجراء می‌باشد. یعنی در مواردی که تصمیم خارج از حدود مقررات باشد این تصمیمات لازم‌الاجرا نخواهد بود.

با بررسی گزارش این پرونده ملاحظه شد توجه به نص مفاد قانونی تا چه اندازه واجد اهمیت است و مقامات عمومی با مسوولان دستگاه‌های اجرایی یا هر مقام و شورایی که اقدام به صدور بخشنامه، دستورالعمل و امثال آن می‌نماید باید به نحو دقیق به متن مصوبه خود و انطباق آن با قانون و سایر مقررات توجه نمایند. باید همیشه توجه داشت که در دیوان عدالت اداری قانون خط قرمز است و هیچ مقام و مرجعی نمی‌تواند تصمیمی بگیرد که مفاد قانون را نادیده بگیرد. زیرا اگر مصوبه‌ای بر خلاف قانون صادر شود حتی اشخاصی که ذی‌نفع نیستند می‌تواند ابطال آن را از دیوان عدالت اداری درخواست نمایند.

پی‌نوشت‌ها:

۳- متن اصلی دستورالعمل به شرح زیر است: "دستورالعمل اجرایی تعرفه قانونی دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری (بخشنامه شماره ۹۳۰/ش مورخ ۹۹/۵/۲۱)

حسب اطلاعات واصله و بررسی‌های صورت گرفته متأسفانه شاهد بروز و حتی گسترش پدیده‌ای مغایر با قوانین و آیین‌نامه‌های موجود در رعایت حق‌الزحمه کارشناسی رسمی دادگستری من جمله قانون کارشناسان رسمی دادگستری، تعرفه حق‌الزحمه کارشناسی مصوب و ابلاغی ریاست قوهقضاییه و... در ادارات و سازمان‌های مخاطب امر کارشناسی می‌باشیم که این امر علاوه بر ایجاد تالی فاسد، رقابت منفی و دلسردی همکاران خدوم کارشناس، منجر به عدم احصاء کامل حقوق دولتی از قبیل مالیات و سهم ۵/ مرکز یا کانون می‌گردد.

در راستای تسهیل امور کارشناسان رسمی دادگستری در کشور به منظور ایجاد وحدت رویه مراکز استانی و با امان نظر به لزوم هم‌افزایی و همکاری هر چه مناسب تر این دو نهاد کارشناسی رسمی به موجب این دستورالعمل تأکید مؤکد می‌گردد رعایت دقیق تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری ابلاغی از سوی ریاست محترم قوهقضاییه به شماره ۹۰۹/۱۰۲۲۸۰۰۹/۱ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۵ به ویژه ماده ۲ و تبصره‌های ذیل آن الزامی است. همچنین برابر ماده ۵۷ تصریح شده است: "کلیه ضوابط و مقررات مندرج در این تعرفه از سوی کارشناسان رسمی عضو مرکز یا کانون‌ها و دستگاه‌ها، امر از زوار تخانه‌ها، مؤسسات دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، بانک‌ها، مؤسسات اعتباری و سایر شرکت‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می‌باشد لازم‌الرعایه است" لذا مجدداً تأکید می‌گردد:

۱- اخذ دستمزد کارشناسی بیش از تعرفه قانونی تخلف محسوب می‌شود. ۲- اعمال تخفیف در دستمزد کارشناسی و کمتر از میزان قانونی تخلف محسوب می‌گردد.

۳- کارشناسان محترم به اشخاص حقیقی و حقوقی راهنمایی فرمایند دستمذ کارشناسی به حساب مرکز و یا کانون واریز گردد و با ارائه فیش پرداختی به مرکز یا کانون پس از اعمال پنج درصد کسورات قانونی در وجه کارشناسان پرداخت خواهد گردید.

۴- دادستان‌های انتظامی مرکز و کانون نیز مکلفند تخلفات فوق را با توجه به ماده ۵۷ تعرفه قانونی مورد رسیدگی قرار دهند.

در انتها، شایان توجه است، برابر ماده ۵۶ تعرفه اعلام نظر نسبت به موارد اختلاف در نحوه محاسبه دستمذ، حسب مورد با کانون ذی‌ربط یا مراکز استانی و تفسیر موارد تعرفه به عهده شورای عالی کارشناسان و مرکز می‌باشد.

مسئولیت حسن اجرای این بخشنامه به عهده هیأت مدیره‌ها و بازرسان مراکز استان‌ها و نظارت عالی‌بر ایشان به عهده شوراهای عالی مرکز و کانون می‌باشد. ۴- در اجراءای ماده ۲۹ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی و ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی، مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، "تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری" به شرح مواد آتی است.

فصل اول- کلیات

ماده ۱- دستمزد کارشناسان پس از گزارش و اظهارنظر کارشناسی در حدود صلاحیت آنها از طرف اشخاص حقیقی و یا حقوقی طبق مقررات این تعرفه محاسبه و پرداخت میگردد.

تبصره - منظور از کانون در این تعرفه، کانون کارشناسان رسمی دادگستری و منظور از مرکز، مرکز و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوهقضاییه می‌باشد. ماده ۲- مراجع قضایی، وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی و ارگان‌ها و نهادهای شهردار و مؤسسات وابسته به آنها در تعیین دستمزد کارشناسی مکلفند بر اساس مقررات این تعرفه عمل نمایند.

تبصره ۱- در موارد خاص که مرجع قضایی در پرونده‌های کیفری برای کشف جرم و تعیین علت و علل و مشخص نمودن واقعیت اقدام به تعیین کارشناس می‌نماید، تعیین دستمزد متناسب با کمیت و کیفیت پرونده با همان مرجع می‌باشد. تبصره ۲- در صورت عدم استطاعت مالی متقاضی کارشناسی به تشخیص قاضی پرونده حقالزحمه کارشناسی تا میزان معینی به وسیله دادگاه کاهش مییابد، ولی به هر حال پرداخت هزینه‌ها یا وسیله اجرای قرار کارشناسی، مانند ایاب و ذهاب و... به عهده متقاضی می‌باشد.

تبصره ۳- در مورد مناطق محروم و یا اشخاص حقیقی که استطاعت کافی ندارند حسب مورد به تشخیص قاضی پرونده، مرکز یا کانون مربوط حق‌الزحمه این تعرفه تا پنجاه درصد کاهش می‌یابد.

تبصره ۴- در صورت قادر نبودن متقاضی کارشناسی به پرداخت حق‌الزحمه به

